

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) nr 656/2014,

15. mai 2014,

millega kehtestatakse eeskirjad Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri koordineeritava operatiivkoostöö raames toimuva patrull- ja vaatlustegevuse jaoks välistel merepiiridel

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõike 2 punkti d,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Liidu poliitika eesmärk liidu välispiiride valdkonnas on tagada välispiiride ületamise tõhus valve, muu hulgas patrull- ja vaatlustegevuse abil, aidates tagada inimeste kaitsmist ja päästmist. Piiril toimuva patrull- ja vaatlustegevuse põhieesmärk on tõkestada ebaseaduslikku piiriületamist, võidelda piiriülese kuritegevuse vastu ja pidada kinni ebaseaduslikult piiri ületanud isikud või võtta nende suhtes muid meetmeid. Piiril toimuv patrull- ja vaatlustegevus peaks olema tõhus vahend, mille abil hoida ära ja takistada isikutele piiripunktides toimuvate kontrollide vältimist. Selleks ei peaks patrull- ja vaatlustegevus piirduma ebaseaduslike piiriületuskatsete avastamisega, vaid hõlmama ka näiteks selliste laevade kinnipidamist, mida kahtlustatakse soovis siseneda liitu ilma piirikontrolli läbimata, aga ka eeskirju, mida kasutada piiril toimuva patrull- ja vaatlustegevuse käigus tekkida võivas otsingu- ja päästeolukorras ning mille abil saab sellise patrull- ja vaatlustegevuse edukalt lõpule viia.
- (2) Liidu piirihalduse-, varjupaiga- ja sisserändepoliitikas ja selle rakendamisel tuleks lähtuda kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 80 solidaarsuse ja vastutuse liikmesriikide vahelise õiglase jagamise põhimõttest. Vajaduse korral sisaldavad kõnealuste poliitikasuundade alusel vastu võetud liidu õigusaktid asjakohaseid meetmeid nimetatud põhimõtte rakendamiseks ja kohustuste jagamise edendamiseks, muu hulgas rahvusvahelist kaitset saavate isikute viimisel vabatahtlikult ühest liikmesriigist teise.
- (3) Käesoleva määruse kohaldamisala peaks piirduma patrull- ja vaatlustegevusega, mida korraldavad liikmesriigid oma välistel merepiiridel ja mis toimub nõukogu määruse (EÜ) nr 2007/2004 ⁽²⁾ alusel loodud Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri (edaspidi „agentuur”) koordineeritava operatiivkoostöö raames. Uurimis- ja karistusmeetmeid reguleeritakse siseriikliku kriminaalõiguse ja kehtivate õigusaktidega liidus kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö vallas pakutava vastastikuse õigusabi kohta.
- (4) Agentuur vastutab välispiiride haldamisel toimuva liikmesriikidevahelise operatiivkoostöö, sealhulgas patrull- ja vaatlustegevuse koordineerimise eest. Agentuuril on lisaks kohustus abistada liikmesriiki olukorras, kui välispiiril on vaja osutada tõhustatud tehnilist abi, võttes arvesse seda, et mõnikord võib tegu olla humanitaarhädalukorraga või tuleb tegeleda päästetöödega merel. Sellise koostöö täiendamiseks on tarvis erieeskirju, millega reguleeritakse liikmesriikide mere-, maismaa- ja lennuüksuste patrull- ja vaatlustegevust teiste liikmesriikide merepiiril või avamerel agentuuri koordineeritava liikmesriikidevahelise operatiivkoostöö raames.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 16. aprilli 2014. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 13. mai 2014. aasta otsus.

⁽²⁾ Nõukogu 26. oktoobri 2004. aasta määrus (EÜ) nr 2007/2004 Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri asutamise kohta (ELT L 349, 25.11.2004, lk 1).

- (5) Koostöö liiduga piirnevate kolmandate riikidega on väga oluline, et vältida ebaseaduslikku piiriületamist, võidelda piiriülese kuritegevusega ja hoida ära surmajuhtumeid merel. Kooskõlas määrusega (EÜ) nr 2007/2004 ja tingimusest, et on tagatud rändajate põhiõiguste igakülgne austamine, võib agentuur teha kolmandate riikide pädevate asutustega koostööd eelkõige riskianalüüsi ja koolituse alal ning ta peaks hõlbustama liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist operatiivkoostööd. Kui koostöö kolmandate riikidega leiab aset kõnealuste riikide territooriumil või territoriaalmerel, peaksid liikmesriigid ja agentuur järgima vähemalt samaväärseid norme ja standardeid, kui on sätestatud liidu õiguses.
- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1052/2013⁽¹⁾ loodud Euroopa piiride valvamise süsteemi (EUROSUR) eesmärk on tõhustada teabevahetust ja operatiivkoostööd nii liikmesriikide vahel kui ka agentuuriga. See on selleks, et tagada liikmesriikide olukorratundlikkuse ja reageerimisvõime märkimisväärne paranemine, seda ka agentuuri toetusel, eesmärgiga avastada ja tõkestada ebaseaduslikku sisserännet ja piiriülest kuritegevust ning nende nähtustega võidelda, ning aidata kaasa rändajate elude kaitsmise ja päästmise tagamisele liikmesriikide välispiiridel. Piiril toimuva patrull- ja vaatlustegevuse koordineerimise käigus peaks agentuur edastama nimetatud määruse kohaselt liikmesriikidele kõnealuste operatsioonide kohta teavet ja analüüsitulemusi.
- (7) Käesolev määrus asendab nõukogu otsuse 2010/252/EL,⁽²⁾ mille Euroopa Liidu Kohus („Euroopa Kohus“) tühistas 5. septembril 2012 kohtuasjas C-355/10 tehtud otsusega. Kõnealuses otsuses jättis Euroopa Kohus otsuse 2010/252/EL mõju jõusse kuni uute eeskirjade jõustumiseni. Seetõttu lõpeb kõnealuse otsuse mõju käesoleva määruse jõustumise päeval.
- (8) Merel toimuva patrull- ja vaatlustegevuse käigus peaksid liikmesriigid täitma oma kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, eelkõige Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioonist, rahvusvahelisest konventsioonist inimelude ohutusest merel, rahvusvahelisest mereotsingute ja -pääste konventsioonist, rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioonist ja seda täiendavast maa-, mere- ja õhuteed pidi üle riigipiiri välismaalase ebaseaduslikku toimetamist tõkestavast protokollist, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni pagulasseisundi konventsioonist, Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonist, kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelisest paktist, piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise vastasest Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioonist, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni lapse õiguste konventsioonist ja muudest asjaomastest rahvusvahelistest õigusaktidest.
- (9) Merel toimuva patrull- ja vaatlustegevuse koordineerimisel peaks agentuur täitma oma ülesandeid täielikus kooskõlas asjaomase liidu õigusega, sealhulgas Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga („harta“), ning asjaomase, iseäranis põhjenduses 8 osutatud rahvusvahelise õigusega.
- (10) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 562/2006⁽³⁾ ja liidu õiguse üldpõhimõtetega peaks iga patrull- ja vaatlusoperatsiooni käigus võetud meede olema proportsionaalne seatud eesmärkidega, mittediskrimineeriv ning täiel määral kinni pidama põhiõigustest ning pagulaste ja varjupaiga taotlejate õigustest, sealhulgas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse (*non-refoulement*) põhimõttest. Liikmesriikide territooriumil, sealhulgas piiril, territoriaalmerel või transiiditsoonis esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse puhul on liikmesriikidele ja agentuurile siduvad varjupaigalase õigustiku sätted ja eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/32/EL⁽⁴⁾.
- (11) Käesoleva määruse kohaldamine ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL kohaldamist,⁽⁵⁾ eriti seoses inimkaubanduse ohvritele antava abiga.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 1052/2013, millega luuakse Euroopa piiride valvamise süsteem (EUROSUR) (ELT L 295, 6.11.2013, lk 11).

(2) Nõukogu 26. aprilli 2010. aasta otsus 2010/252/EL, millega täiendatakse Schengeni piirieskirju seoses välistel merepiiridel toimuva patrull- ja vaatlustegevusega, mis toimub Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri kooskõlastatavas operatiivkoostöös (ELT L 111, 4.5.2010, lk 20).

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad) (ELT L 105, 13.4.2006, lk 1).

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT L 180, 29.6.2013, lk 60).

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiiv 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2002/629/JSK (ELT L 101, 15.4.2011, lk 1).

- (12) Käesolevat määrust tuleks kohaldada täielikus kooskõlas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega, nagu on määratletud hartas ning tõlgendatud Euroopa Kohtu ja Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtupraktikas. Kõnealuse põhimõtte kohaselt ei tohiks ühtegi isikut toimetada riiki ega sundida sinna sisenema, suunata sellise riigi asutustesse ega anda muul viisil üle sellise riigi asutustele, kus on muu hulgas tõsine oht, et kõnealuse isiku suhtes võidakse rakendada surmanuhtlust, piinamist, tagakiusamist või muud ebainimlikku või inimväärikut alandavat kohtlemist või karistamist või kus ta elu või vabadus satuks ohtu tema rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et ta saadetakse välja teise riiki või antakse välja teisele riigile, rikkudes tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.
- (13) Liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheline võimalik kokkulepe ei vabasta liikmesriike liidu ja rahvusvahelisest õigusest tulenevatest kohustustest, eelkõige tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimisest, kui nad on teadlikud või peaksid olema teadlikud, et kolmanda riigi varjupaigamenetluses ja varjupaigataotlejate vastuvõtutingimustes esinevad süsteemsed puudused annavad piisavalt alust arvata, et varjupaigataotlejal tekib tõsine oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt või kui nad on teadlikud või peaksid olema teadlikud, et asjaomane kolmas riik tegutseb tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte vastaselt.
- (14) Merel toimuva patrull- või vaatlustegevuse käigus võib tekkida vajadus osutada abi merehädalistele. Kooskõlas rahvusvahelise õigusega peab iga riik nõudma, et tema lipu all sõitva laeva kapten osutab viivitamata abi igale merehädalisele ja suundub võimalikult kiiresti merehädalist päästma, seadmata seejuures ohtu laeva, meeskonda või reisijaid. Sellist abi tuleks osutada hoolimata abi vajavate isikute kodakondsusest või staatusest või olukorrast, milles nad viibivad. Laeva kaptenile ja meeskonnale ei tohiks olla ette nähtud kriminaalkaristust üksnes selle eest, et nad on päästnud merehädalisi ja toimetanud nad turvalisse kohta.
- (15) Liikmesriigid peaksid merehädalistele abi andmise kohustust täitma kooskõlas otsingu- ja päästeolukordi reguleerivate rahvusvaheliste õigusaktide sätetega ning põhiõiguste kaitse nõuetega. Käesolev määrus ei tohiks mõjutada otsingu- ja päästeasutuste kohustusi, sealhulgas kohustust tagada selline koordineerimine ja koostöö, et päästetud isikud oleks võimalik toimetada turvalisse kohta.
- (16) Kui mereoperatsiooni tegevuspiirkond hõlmab kolmanda riigi päästepiirkonda, tuleks mereoperatsiooni kavandades püüda luua sidekanalid sellise kolmanda riigi otsingu- ja päästeasutustega suhtlemiseks, tagades sellega, et kõnealused asutused suudaksid reageerida nende päästepiirkonnas tekkivatele otsingu- ja päästeolukordadele.
- (17) Agentuuri koordineeritavat patrull- ja vaatlustegevust korraldatakse vastavalt operatsiooniplaanile kooskõlas määrusega (EÜ) nr 2007/2004. Mereoperatsioonide puhul peaks operatsiooniplaan sisaldama spetsiifilist teavet ühisoperatsiooni, katseprojekti või kiirreageerimisoperatsiooni toimumise geograafilises alas kohaldatava jurisdiktsiooni ja õigusaktide kohta, sealhulgas viiteid pealtkuulamist, merepäästet ja maaletoimetamist käsitlevale liidu ja rahvusvahelisele õigusele. Operatsiooniplaan tuleks koostada kooskõlas käesoleva määruse sätetega, millega reguleeritakse pealtkuulamist, merepäästet ja maaletoimetamise küsimusi agentuuri koordineeritava piiri patrull- ja vaatlustegevuse kontekstis merel, võttes arvesse asjaomase operatsiooni asjaolusid. Operatsiooniplaan peaks hõlmama menetlusi, mis tagavad, et rahvusvahelist kaitset vajavad isikud, inimkaubanduse ohvrid, saatjata alaealised ja muud kaitsetud isikud tuvastatakse ning neile antakse asjakohast abi, kaasa arvatud võimalus saada rahvusvahelist kaitset.
- (18) Määruse (EÜ) nr 2007/2004 rakendamise praktika kohaselt moodustatakse iga mereoperatsiooni jaoks vastuvõtvast liikmesriigis koordineerimisorgan, mis koosneb kõnealuse liikmesriigi ametnikest, külalisametnikest ja agentuuri esindajatest, kelle hulgas on ka agentuuri kontaktametnik. Kõnealust koordineerimisorganit, mida tavaliselt nimetatakse rahvusvaheliseks koordineerimiskeskuseks, tuleks kasutada mereoperatsioonis osalevate ametnike ja asjaomaste asutuste vahelise suhtluskanalina.

- (19) Käesolevas määruses peetakse kinni põhiõigustest ning järgitakse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklites 2 ja 6 ning hartas sätestatud põhimõtteid, eelkõige inimväärikuse austamist, õigust elule, piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise ja karistamise keeldu, inimkaubitsemise keeldu, õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust isikuandmete kaitsele, varjupaigaõigust ja õigust kaitsele tagasi- või väljasaatmise eest, tagasi- või väljasaatmise lubamatuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtteid, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja lapse õigusi. Liikmesriigid ja agentuur peaksid käesolevat määrust kohaldama kooskõlas nimetatud õiguste ja põhimõtetega.
- (20) Kuna käesoleva määruse eesmärki, nimelt võtta vastu erieeskirjad agentuuri koordineerimisel tegutsevate piirivalveametnike patrull- ja vaatlustegevuse reguleerimiseks merepiiridel, ei suuda liikmesriigid oma õigusnormide ja tavade erinevuse tõttu piisavalt saavutada, küll aga saab seda operatsioonide rahvusvahelise iseloomu tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas ELi lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (21) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*l, otsustab Taani kõnealuse protokoll artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva määruse üle, kas ta rakendab seda oma siseriiklikus õiguses.
- (22) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis* sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises) ⁽¹⁾ tähenduses, mis kuuluvad nimetatud lepingu teatavaid rakenduseeskirju käsitleva nõukogu otsuse 1999/437/EÜ ⁽²⁾ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda.
- (23) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) ⁽³⁾ tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ ⁽⁴⁾ artikliga 3.
- (24) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis* sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) ⁽⁵⁾ tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL ⁽⁶⁾ artikliga 3.

⁽¹⁾ EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.

⁽²⁾ Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis* sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).

⁽³⁾ ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.

⁽⁴⁾ Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).

⁽⁵⁾ ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.

⁽⁶⁾ Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokoll (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis* rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

- (25) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist, milles Ühendkuningriik ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2000/365/EÜ; ⁽¹⁾ seetõttu ei osale Ühendkuningriik käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- (26) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis'* sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ; ⁽²⁾ seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva otsuse vastuvõtmisel, see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Kohaldamisala

Käesolevat määrust kohaldatakse patrull- ja vaatlustegevuse suhtes, mida korraldavad liikmesriigid oma välistel merepiiridel ja mis toimub Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri koordineeritava operatiivkoostöö raames.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „agentuur” – määrusega (EÜ) nr 2007/2004 asutatud Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuur;
- 2) „mereoperatsioon” – ühisoperatsioon, katseprojekt või kiirreageerimisoperatsioon, mida liikmesriigid korraldavad agentuuri koordineerimisel oma väliste merepiiride patrull- ja vaatlustegevusel;
- 3) „vastuvõttev liikmesriik” – mereoperatsiooni toimumis- või alguskohaks olev liikmesriik;
- 4) „osalev liikmesriik” – liikmesriik, kes osaleb mereoperatsioonis tehniliste seadmetega, Euroopa piirivalverühmade koosseisus kasutatavate piirivalvuritega või muude asjaomaste töötajatega, kuid kes ei ole vastuvõttev liikmesriik;
- 5) „osalev üksus” – vastuvõtva või osaleva liikmesriigi alluvuses olev mere-, maismaa- või lennuüksus, mis osaleb mereoperatsioonis;
- 6) „rahvusvaheline koordinatsioonikeskus” – koordinatsiooniuksus, mis on loodud vastuvõtvas liikmesriigis mereoperatsiooni koordineerimiseks;
- 7) „riiklik koordinatsioonikeskus” – riiklik koordinatsioonikeskus, mis on loodud Euroopa piiride valvamise süsteemi (Eurosur) eesmärkide täitmiseks kooskõlas määrusega (EL) nr 1052/2013;

⁽¹⁾ Nõukogu 29. mai 2000. aasta otsus 2000/365/EÜ Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis'* sätetes (EÜT L 131, 1.6.2000, lk 43).

⁽²⁾ Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ (Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis'* sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).

- 8) „operatsiooniplaan” – plaan, mis on koostatud määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 3a või artikli 8e kohaselt;
- 9) „laev” – igasugune ujuvvahend, mida kasutatakse või mida on võimalik kasutada merel, sealhulgas paadid, jullad, ujuvplatvormid, hõljukid ja vesilennukid;
- 10) „riikkondsuseta laev” – laev, millel puudub riikkondsus, või laev, mis samastatakse riikkondsuseta laevaga, kui ükski riik ei ole kõnealusele laevale andnud õigust sõita oma lipu all või kui laev sõidab kahe või enama riigi lipu all ja kasutab neid oma äranägemise järgi;
- 11) „välismaalaste üle piiri toimetamist tõkestav protokoll” – maa-, mere- ja õhuteed pidi üle riigipiiri välismaalase ebaseaduslikku toimetamist tõkestav protokoll, mis täiendab 2000. aastal Itaalias Palermos allakirjutatud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni;
- 12) „turvaline paik” – koht, kus päästeoperatsioon loetakse lõpetatuks ja kus ellujäänute turvalisus ei ole ohus, kus on võimalik rahuldada nende põhivajadusi ja kus on võimalik korraldada ellujäänute transport järgmisse või lõplikku sihtkohta, võttes arvesse nende põhiõiguste kaitset kooskõlas tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõttega;
- 13) „päästekoordinatsioonikeskus” – üksus, mis vastutab otsingu- ja päästeteenuste tõhusa korraldamise edendamise eest ning otsingu- ja päästeoperatsioonide korraldamise koordineerimise eest päästepiirkonnas, nagu on määratletud rahvusvahelises mereotsingute ja -pääste konventsioonis;
- 14) „külgvöönd” – territoriaalmerega külgnev ametlikult välja kuulutatud vöönd vastavalt ÜRO mereõiguse konventsiooni artikli 33 määratlusele;
- 15) „rannikuäärne liikmesriik” – liikmesriik, kelle territoriaalmeres või külgvööndis kinnipidamine toimub.

II PEATÜKK

ÜLDREEGLID

Artikkel 3

Mereohutus

Mereoperatsiooni korraldamisel tuleb meetmeid võtta nii, et nendega igal juhul tagatakse kinnipeetud või päästetud isikute ja osalevate üksuste või kolmandate isikute ohutus.

Artikkel 4

Põhiõiguste kaitse ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõte

1. Mitte ühtegi isikut ei toimetata tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte vastaselt sellisesse riiki ega sunnita sinna sisenema, ei suunata sellise riigi asutustesse ega anta muul viisil üle sellise riigi asutustele, kus on muu hulgas tõsine oht, et tema suhtes võidakse rakendada surmanuhtlust, piinamist, tagakiusamist või muud ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist või karistamist või kus ta elu või vabadus satuks ohtu tema rassi, usu, rahvuse, seksuaalse sättumuse, teatavasse sotsiaalsesse gruppi kuulumise või poliitiliste veendumuste tõttu, või kus on tõsine oht, et ta saadetakse välja teise riiki või antakse välja teisele riigile, rikkudes tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.

2. Kaaludes mereoperatsiooni kavandamise käigus kolmandasse riiki toimetamise võimalikkust võtab vastuvõttev liikmesriik koostöös osalevate liikmesriikide ja agentuuriga arvesse asjaomases kolmandas riigis valitsevat üldist olukorda.

Kolmandas riigis valitseva üldise olukorra hindamine põhineb teabel, mis on saadud mitmest erinevast allikast, sealhulgas näiteks teistelt liikmesriikidelt, liidu asutustelt ja organitelt, samuti asjakohastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, ning selle juures võidakse arvesse võtta liidu õiguse kohaselt ja liidu vahendite kaudu rakendatavate rännet ja varjupaiga andmist käsitlevate kokkulepete ja projektide olemasolu. Kõnealune hinnang on operatsiooniplaani osa, see edastatakse osalevatele üksustele ning seda ajakohastatakse vastavalt vajadusele.

Kinnipeetud või päästetud isikuid ei toimetata kolmandasse riiki ega sunnita sinna sisenema, ei suunata kolmanda riigi asutustesse ega anta muul viisil neile üle, kui vastuvõttev liikmesriik või osalevad liikmesriigid on teadlikud või peaksid olema teadlikud sellest, et kõnealune kolmas riik kohtleb isikuid lõikes 1 kirjeldatud viisil.

3. Enne kui kinnipeetud või päästetud isikud toimetatakse kolmandasse riiki, sunnitakse sinna sisenema, suunatakse kolmanda riigi asutustesse või antakse muul viisil neile üle ning võttes arvesse lõike 2 kohast hinnangut asjaomases kolmandas riigis valitsevale üldisele olukorrale, tuvastavad osalevad üksused mereoperatsiooni käigus kõiki vahendeid kasutades kinnipeetud või päästetud isikud, ilma et see piiraks artikli 3 kohaldamist, hindavad nende isiklikku olukorda, teatavad neile nende sihtkoha kõnealustele isikutele arusaadaval viisil või viisil, mille puhul on põhjust eeldada, et isikud seda mõistavad, ning annavad neile võimaluse esitada põhjused selle kohta, miks nad leiavad, et maaletoimetamine kavandatud kohas oleks tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte rikkumine.

Sel eesmärgil nähakse operatsiooniplaanis ette täiendavad üksikasjad, sealhulgas vajaduse korral meditsiinitöötajate, tõlkide, õigusnõustajate ja teiste vastuvõtva liikmesriigi ja osalevate liikmesriikide asjakohaste spetsialistide olemasolu kaldal. Igas osalevas üksuses peab olema vähemalt üks esmaabi põhikoolituse läbinud isik.

Artiklis 13 osutatud aruanne põhineb vastuvõtva liikmesriigi ja osalevate liikmesriikide edastatud teabel ja hõlmab täiendavaid üksikasju kolmandatesse riikidesse toimetamise juhtumite kohta ja selle kohta, kuidas osalevad üksused kohaldasid esimeses lõigus sätestatud korra kõiki elemente, et tagada tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimine.

4. Osalevad üksused võtavad kogu mereoperatsiooni käigus arvesse laste, sealhulgas saatjata alaealiste, inimkaubanduse ohvrite, kiiret arstiabi vajavate isikute, puudega isikute, rahvusvahelist kaitset vajavate isikute ja teiste eriti kaitsetus olukorras olevate isikute erivajadusi.

5. Käesoleva määruse kohaldamisel piirdatakse mereoperatsiooni käigus saadud isikuandmete vahetamisel kolmandate riikidega rangelt hädavajalike andmetega ja neid vahetatakse kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 95/46/EÜ, ⁽¹⁾ nõukogu raamotsusega 2008/977/JSK ⁽²⁾ ja asjakohaste andmekaitset käsitlevate siseriiklike sätetega.

Kinnipeetud või päästetud isikute isikuandmeid, mis on saadud mereoperatsiooni käigus, ei tohi vahetada kolmandate riikidega, kui on tõsine oht, et seal rikutakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet.

6. Osalevad üksused austavad oma ülesannete täitmisel täielikult inimväärikust.

7. Käesolevat artiklit kohaldatakse kõigi meetmete suhtes, mida liikmesriigid või agentuur käesoleva määruse kohaselt võtavad.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31).

⁽²⁾ Nõukogu 27. novembri 2008. aasta raamotsus 2008/977/JSK kriminaalasjades tehtava politsei- ja õigusalase koostöö raames töödeldavate isikuandmete kaitse kohta (ELT L 350, 30.12.2008, lk 60).

8. Mereoperatsioonis osalevad piirivalvurid ja muud töötajad läbivad määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 5 teise lõigu kohaselt põhiõiguste, pagulasõiguse ning otsingu- ja päästetegevuse rahvusvahelise õiguskorra asjakohaste normide alase koolituse.

III PEATÜKK

ERIEESKIRJAD

Artikkel 5

Avastamine

1. Kui osalevad üksused avastavad laeva, mida kahtlustatakse isikute vedamises, kes väldivad või kavatsevad vältida kontrollimist piiripunktides, või isikute ebaseaduslikus üle piiri toimetamises mereteed pidi, siis lähenevad nad laevale selle tuvastamise ja riikkondsuse kindlakstegemise eesmärgil ning kuni edasiste meetmete võtmiseni jälgivad asjaomast laeva sobivast kaugusest, rakendades kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid. Osalevad üksused koguvad kõnealust laeva puudutavat teavet, sealhulgas võimaluse korral andmeid laeval olevate isikute olukorra kohta, eelkõige selle kohta, kas nende elu või tervis on vahetult ohus või kas laeval on kiiret arstiabi vajavaid isikuid, ning edastavad kõnealuse teabe viivitamata rahvusvahelisele koordinaatsioonikeskusele. Rahvusvaheline koordinaatsioonikeskus edastab kõnealuse teabe vastuvõtva liikmesriigi riiklikule koordinaatsioonikeskusele.

2. Kui laev on sisenemas või juba sisenenud operatsioonis mitteosaleva liikmesriigi territoriaalvetesse või külgvööndisse, koguvad osalevad üksused asjaomase laeva andmeid ja edastavad need rahvusvahelisele koordinaatsioonikeskusele, kes edastab kõnealused andmed asjaomase liikmesriigi riiklikule koordinaatsioonikeskusele.

3. Osalevad üksused koguvad väljaspool mereoperatsiooni läbiviimise piirkonda toimivas ebaseaduslikus tegevuses kahtlustatavate laevade andmeid ja edastavad need rahvusvahelisele koordinaatsioonikeskusele, kes edastab kõnealused andmed asjaomase liikmesriigi riiklikule koordinaatsioonikeskusele.

Artikkel 6

Kinnipidamine territoriaalmeres

1. Asjaomane riik volitab osalevaid üksusi võtma vastuvõtva liikmesriigi või sellega piirneva osaleva liikmesriigi territoriaalmeres vähemalt ühe järgmistest meetmetest, kui on piisav alus kahtlustada, et laeval võib olla isikuid, kes kavatsevad vältida kontrollimist piiripunktides, või et sellega toimetatakse mereteed pidi isikuid ebaseaduslikult üle piiri:

- a) laeva kuuluvust, selle registreerimist ning reisi üksikasju tõendava teabe ja dokumentide ning pardal viibivate isikute identiteeti ja kodakondsust tõendava ja muid isikuandmeid hõlmava teabe ja dokumentide nõudmine, sealhulgas teabe nõudmine selle kohta, kas laeval on kiiret arstiabi vajavaid isikuid, ning pardal viibivate isikute teavitamine sellest, et neile ei pruugita anda luba piiri ületamiseks;
- b) laeva peatamine, selle pardale minemine ning laeva, selle lasti ja pardal viibivate isikute läbiotsimine ning pardal viibivate isikute küsitlemine ja nende teavitamine sellest, et laeva juhtivaid isikuid võidakse reisi võimaldamise eest karistada.

2. Kui leitakse sellist kahtlust kinnitavad tõendid, võib vastuvõttev liikmesriik või sellega piirnev osalev liikmesriik volitada osalevaid üksusi võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest:

- a) laeva arestimine ja pardal viibivate isikute vahistamine;
- b) nõue muuta laeva kurssi, nii et laev eemalduks territoriaalmerest või külgvööndist või suunduks sihtkohta, milleks ei ole territoriaalmeri või külgvöönd, ning laeva eskortimine või selle läheduses viibimine seni, kuni leiab kinnitust, et laev hoiab nõutud kurssi;

c) kooskõlas operatsiooniplaaniga laeva või selle pardal viibivate isikute toimetamine rannikuäärseesse liikmesriiki.

3. Lõike 1 või 2 kohaselt võetud meede peab olema proportsionaalne ega või minna käesoleva artikli eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

4. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel annab vastuvõttev liikmesriik osalevale üksusele vajalikud juhised rahvusvahelise koordineerimiskeskuse kaudu.

Kui laeva kapten taotleb laeva lipuriigi diplomaatilise esindaja või konsulaarametniku teavitamist, teatab osalev üksus rahvusvahelise koordineerimiskeskuse kaudu sellest vastuvõtvale liikmesriigile.

5. Kui on piisav alus kahtlustada, et riikkondsuseta laev veab isikuid, kes kavatsevad vältida kontrollimist piiripunktides või tegeleb isikute ebaseadusliku üle piiri toimetamisega mereteed pidi, annab vastuvõttev liikmesriik või sellega piirnev osalev liikmesriik, kelle territoriaalmeres kõnealune riikkondsuseta laev kinni peetakse, loa võtta vähemalt ühe lõikes 1 osutatud meetmetest ja võib anda loa võtta vähemalt ühe lõikes 2 osutatud meetmetest. Vastuvõttev liikmesriik annab osalevale üksusele vajalikud juhised rahvusvahelise koordineerimiskeskuse kaudu.

6. Operatsioonis mitteosaleva liikmesriigi territoriaalmeres korraldatakse operatsioone kõnealuse liikmesriigi loal. Vastuvõttev liikmesriik annab osalevale üksusele rahvusvahelise koordineerimiskeskuse kaudu juhised meetmete kohta, milleks asjaomane liikmesriik on loa andnud.

Artikkel 7

Kinnipidamine avamerel

1. Kui on piisav alus kahtlustada, et laev toimetab isikuid mereteed pidi ebaseaduslikult üle piiri, võtavad osalevad üksused avamerel olles lipuriigi loal, mis on antud kooskõlas välismaalaste üle piiri toimetamist tõkestava protokolliga ning asjakohasel juhul siseriikliku ja rahvusvahelise õigusega, vähemalt ühe järgmistest meetmetest:

a) laeva kuuluvust, selle registreerimist ning reisi üksikasju tõendava teabe ja dokumentide ning pardal viibivate isikute identiteeti ja kodakondsust tõendava ja muid isikuandmeid hõlmava teabe ja dokumentide nõudmine, sealhulgas teabe nõudmine selle kohta, kas laeval on kiiret arstiabi vajavaid isikuid;

b) laeva peatamine, selle pardale minemine ning laeva, selle lasti ja pardal viibivate isikute läbiotsimine ning pardal viibivate isikute küsitamine ja nende teavitamine, et laeva juhtivaid isikuid võidakse reisi võimaldamise eest karistada.

2. Kui leitakse sellist kahtlust kinnitavad tõendid, võivad osalevad üksused lipuriigi loal ja kooskõlas välismaalaste üle piiri toimetamist tõkestava protokolliga ning asjakohasel juhul siseriikliku ja rahvusvahelise õigusega võtta vähemalt ühe järgmistest meetmetest:

a) laeva arestimine ja pardal viibivate isikute vahistamine;

b) nõudmine, et laev ei siseneks territoriaalvetesse või külgvööndisse ja hoiatamine sellise tegevuse eest ja vajaduse korral nõudmine, et laev võtaks uue kursi sihtkohale, milleks ei ole territoriaalmeri või külgvöönd;

c) laeva või selle pardal viibivate isikute toimetamine kolmandasse riiki või laeva või selle pardal viibivate isikute muul viisil üleandmine kolmanda riigi asutustele;

d) laeva või selle pardal viibivate isikute toimetamine vastuvõtvasse liikmesriiki või naabruses paiknevasse osalevasse liikmesriiki.

3. Lõike 1 või 2 kohaselt võetud meede peab olema proportsionaalne ega või minna käesoleva artikli eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
4. Lõigete 1 ja 2 kohaldamisel annab vastuvõttev liikmesriik osalevale üksusele vajalikud juhised rahvusvahelise koordinatsioonikeskuse kaudu.
5. Kui laev sõidab vastuvõtva või osaleva liikmesriigi lipu all või kannab selle registreerimismärke, siis võib kõnealune liikmesriik pärast laeva riikkondsuse kinnitamist anda loa võtta vähemalt ühe lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmetest. Vastuvõttev liikmesriik annab seejärel osalevale üksusele vajalikud juhised rahvusvahelise koordinatsioonikeskuse kaudu.
6. Kui laev sõidab mereoperatsioonis mitteosaleva liikmesriigi või kolmanda riigi lipu all või kannab selle registreerimismärke, siis vastuvõttev liikmesriik või osalev liikmesriik, olenevalt sellest, kelle osalev üksus on kõnealuse laeva kinni pidanud, taotleb registreerimise kohta kinnitust ja kui riikkondsuse kinnitus on saadud, nõuab lipuriigilt meetmete võtmist, et lõpetada laeva kasutamine isikute ebaseaduslikuks üle piiri toimetamiseks. Kui lipuriik ei soovi või ei suuda seda teha kas ise või selle liikmesriigi abiga, kellele osalev üksus kuulub, taotleb kõnealune liikmesriik lipuriigi luba võtta lõigetes 1 ja 2 sätestatud meetmeid. Vastuvõttev liikmesriik või osalev liikmesriik teavitab rahvusvahelist koordinatsioonikeskust lipuriigiga toimunud suhtlusest ja kavandatud tegevusest või meetmetest, mille võtmiseks lipuriik loa andis. Vastuvõttev liikmesriik annab seejärel osalevale üksusele vajalikud juhised rahvusvahelise koordinatsioonikeskuse kaudu.
7. Kui välisriigi lipu all sõitva või oma lippu näitamast keelduva laeva puhul on piisav alus kahtlustada, et selle riikkondsus tegelikult ühtib operatsioonis osaleva üksuse omaga, kontrollib osalev üksus laeva õigust sõita asjaomase riigi lipu all. Sel eesmärgil võib üksus kahtlusalusele laevale läheneda. Kui kahtlus jääb püsima, teostab üksus laeva pardal võimalikult ettevaatlikult täiendava kontrollimise.
8. Kui välisriigi lipu all sõitva või oma lippu näitamast keelduva laeva puhul on piisav alus kahtlustada, et selle riikkondsus tegelikult ühtib vastuvõtva liikmesriigi või osaleva liikmesriigi omaga, kontrollib osalev üksus laeva õigust sõita asjaomase riigi lipu all.
9. Kui lõigetes 7 ja 8 osutatud juhtudel leitakse laeva riikkondsusega seotud kahtlusi kinnitavaid tõendeid, võib asjaomane vastuvõttev liikmesriik või asjaomane osalev liikmesriik anda loa võtta vähemalt ühe lõigete 1 ja 2 kohastest meetmetest. Vastuvõttev liikmesriik annab seejärel osalevale üksusele vajalikud juhised rahvusvahelise koordinatsioonikeskuse kaudu.
10. Kuni lipuriigilt loa saamiseni või lipuriigi loa puudumise korral jälgitakse laeva sobivast kaugusest. Ilma lipuriigi sõnaselge loata ei võeta muid meetmeid, välja arvatud meetmed, mis on vajalikud inimestele avalduva ohu vähendamiseks või mis tulenevad asjakohastest kahepoolsetest või mitmepoolsetest kokkulepetest.
11. Kui on piisav alus kahtlustada, et riikkondsuseta laev toimetab isikuid ebaseaduslikult üle piiri, võib osalev üksus minna pardale ja laeva läbi otsida eesmärgiga kontrollida selle riikkondsuse puudumist. Kui leitakse sellist kahtlust kinnitavad tõendid, teavitab osalev üksus vastuvõtvat liikmesriiki, kes võib ise või liikmesriigi abil, kellele osalev üksus kuulub, võtta kooskõlas siseriikliku ja rahvusvahelise õigusega lõigete 1 ja 2 kohaseid täiendavaid asjakohaseid meetmeid.
12. Liikmesriik, kelle osalev üksus on võtnud ükskõik millise lõike 1 kohase meetme, teavitab lipuriiki kõnealuse meetme tulemustest.

13. Rahvusvahelises koordinaatsioonikeskuses vastuvõtvat liikmesriiki või osalevat liikmesriiki esindav ametnik vastutab teabevahetuse eest asjaomase liikmesriigi pädevate asutustega, taotledes luba kontrollida laeva õigust kõnealuse liikmesriigi lipu all sõita või võtta muid lõigete 1 ja 2 kohaseid meetmeid.

14. Kui kahtlused, et laev toimetab avamerel isikuid ebaseaduslikult üle piiri, ei leia tõendamist või kui osalev üksus ei ole pädev tegutsema, kuid endiselt püsib mõistlik kahtlus, et laeva pardal on isikuid, kes kavatsevad jõuda liikmesriigi piirini ja vältida kontrollimist piiripunktides, jätkatakse laeva jälgimist. Rahvusvaheline koordinaatsioonikeskus edastab kõnealuse laeva andmed selle liikmesriigi riiklikule koordinaatsioonikeskusele, kuhu laev suundub.

Artikkel 8

Kinnipidamine külgvööndis

1. Vastuvõtva või naabruses paikneva osaleva liikmesriigi külgvööndis võetakse artikli 6 lõigetes 1 ja 2 kehtestatud meetmed kooskõlas kõnealuse artikli lõigetega 3 ja 4. Artikli 6 lõigetes 1 ja 2 osutatud luba võidakse anda ainult selliste meetmete võtmiseks, mis on vajalikud asjakohaste õigusnormide rikkumise vältimiseks kõnealuse liikmesriigi territooriumil või territoriaalmeres.

2. Artikli 6 lõigete 1 ja 2 kohaseid meetmeid ei võeta mereoperatsioonis mitteosaleva liikmesriigi külgvööndis ilma kõnealuse liikmesriigi loata. Rahvusvahelist koordinaatsioonikeskust teavitatakse kõnealuse liikmesriigiga toimunud suhtlusest ja sellele järgnenud meetmetest, milleks kõnealune liikmesriik on loa andnud. Kui kõnealune liikmesriik luba ei anna ja on mõistlik kahtlus, et laeva pardal on isikuid, kes kavatsevad jõuda liikmesriigi piirini, kohaldatakse artikli 7 lõiget 14.

3. Kui riikkondsuseta laev on külgvööndis läbisõidul, kohaldatakse artikli 7 lõiget 11.

Artikkel 9

Otsingu- ja päästeolukorrad

1. Liikmesriigid täidavad oma kohustust osutada abi igale merehädas olevale laevale või isikule ning tagavad mereoperatsiooni ajal, et nende osalevad üksused täidavad nimetatud kohustust kooskõlas rahvusvahelise õigusega ning austades põhiõigusi. Nad teevad seda sõltumata sellise isiku kodakondsusest või staatusest või isiku leidmise asjaoludest.

2. Mereoperatsiooni käigus ette tulla võivates otsingu- ja päästeolukordades tegutsemiseks hõlmab operatsiooniplaan kooskõlas rahvusvahelise õigusega, sealhulgas otsingu- ja päästetegevust käsitleva õigusega, vähemalt järgmisi sätteid:

a) kui mereoperatsiooni käigus on osalevatel üksustel alust arvata, et laev või keegi pardal viibivatest isikutest on sattumas määramatus-, häire- või õnnetusseisundisse, edastavad nad kogu olemasoleva teabe viivitamata selle päästepiirkonna vastutavale päästekoordinaatsioonikeskusele, kus olukord aset leidis, ja annavad end nimetatud päästekoordinaatsioonikeskuse käsutusse;

b) osalevad üksused teavitavad rahvusvahelist koordinaatsioonikeskust võimalikult kiiresti päästekoordinaatsioonikeskusega toimunud suhtlusest ja võetud meetmetest;

c) laev või pardal olevad isikud on määramatusseisundis eelkõige siis:

i) kui on teatatud isiku kadumisest või laev hilineb või

ii) kui isik või laev on jätnud tegemata oodatud ettekande asukoha või ohutuse kohta;

- d) laev või pardal olevad isikud on häireseisundis eelkõige siis:
- i) kui määramatusseisundi ajal ei ole õnnestunud saada ühendust isiku või laevaga ning teistele asjaomastele teabealikele tehtud järelepärimised ei ole andnud selgust või
 - ii) kui on saadud teavet, et laeva liikumisvõime on kahjustatud, kuid mitte sel määral, et oleks tõenäoline õnnetusseisundi tekkimine;
- e) laev või pardal olevad isikud on õnnetusseisundis eelkõige siis:
- i) kui on saadud kindlat teavet selle kohta, et isik või laev on ohus ja vajab viivitamatut abi; või
 - ii) kui häireseisundi ajal tehtud ebaõnnestunud katsed isiku või laevaga ühendust saada ning laialdasemad tulemusteta järelepärimised viitavad õnnetuse võimalikkusele; või
 - iii) kui saadud teave osutab, et laeva liikumisvõime on kahjustatud sel määral, et õnnetusseisundi tekkimine on tõenäoline;
- f) selleks et otsustada, kas laev on määramatus-, häire- või õnnetusseisundis, võtavad osalevad üksused arvesse ning edastavad vastutavale päästekoordinatsioonikeskusele kogu asjakohase teabe ja tähelepanekud, sealhulgas seoses järgnevaga:
- i) andmed abitaotluse esitamise kohta, ehkki õnnetusseisundi olemasolu ei saa kindlaks teha ainuüksi selle põhjal, kas laev on esitanud abitaotluse;
 - ii) laeva merekõlblikkus ja tõenäosus, et laev ei jõua sihtkohta;
 - iii) pardal viibivate isikute arv võrreldes konkreetse laeva tüübi ja seisukorraga;
 - iv) rannikule jõudmiseks piisavate varude (nagu kütus, vesi ja toiduained) olemasolu;
 - v) kvalifitseeritud meeskonna ja laeva juhtiva isiku olemasolu;
 - vi) ohutus-, navigatsioon- ja sidevahendite olemasolu ja töökorras olek;
 - vii) pardal on kiiret arstiabi vajavaid isikuid;
 - viii) pardal on surnud isikuid;
 - ix) pardal on rasedaid või lapsi;
 - x) ilma- ja mereolud, sealhulgas ilma- ja mereilmaprognosis;
- g) päästekoordinatsioonikeskuse juhiseid oodates võtavad osalevad üksused kõik asjakohased meetmed ohustatud isikute turvalisuse tagamiseks;

- h) juhul kui leitakse, et laev on määramatus-, häire- või õnnetusseisundis, ent pardal viibivad isikud keelduvad abi vastu võtmast, teavitab osalev üksus sellest vastutavat päästekoordinatsioonikeskust ja järgib selle juhiseid. Osalev üksus jätkab oma abistamiskohustuse täitmist, jälgides laeva ja võttes kõik vajalikud meetmed ohustatud isikute turvalisuse tagamiseks ning vältides selliste meetmete võtmist, mis võiksid olukorda halvendada või vigastuste või inimohvrite ohtu suurendada:
- i) juhul kui asjaomase päästepiirkonna vastutav kolmanda riigi päästekoordinatsioonikeskus ei vasta osaleva üksuse edastatud teabele, võtab üksus ühendust vastuvõtva liikmesriigi päästekoordinatsioonikeskusega, välja arvatud juhul, kui kõnealune osalev üksus leiab, et mõni muu rahvusvaheliselt tunnustatud päästekoordinatsioonikeskus on võimeline otsingu- ja päästeolukorda paremini koordineerima.

Operatsiooniplaan võib sisaldada asjaomase mereoperatsiooni oludele kohandatud üksikasju.

3. Kui otsingu- ja päästeolukord on lõppenud, jätkab osalev üksus rahvusvahelise koordineerimisüksusega konsulteerides mereoperatsiooni.

Artikkel 10

Maaletoiemetamine

1. Kooskõlas rahvusvahelise õigusega ning austades põhiõigusi sisaldab operatsiooniplaan vähemalt järgmist mereoperatsiooni käigus kinnipeetud või päästetud isikute maaletoiemetamise korda:

- a) artikli 6 lõike 1, 2 või 6 või artikli 8 lõike 1 või 2 kohase territoriaalmeres või külgvööndis kinnipidamise korral toimub maaletoiemetamine rannikuäärses liikmesriigis, ilma et see piiraks artikli 6 lõike 2 punkti b kohaldamist;
- b) avamerel aset leidva kinnipidamise korral, mis on sätestatud artiklis 7, toimub maaletoiemetamine kolmandas riigis, kust laev eeldatavalt lahkus. Kui see ei ole võimalik, siis toimub maaletoiemetamine vastuvõtvas liikmesriigis;
- c) ilma et see piiraks päästekoordinatsioonikeskuse vastutust, teevad vastuvõttev liikmesriik ja osalevad liikmesriigid artikli 9 kohases otsingu- ja päästeolukorras koostööd vastutava päästekoordinatsioonikeskusega turvalise paiga leidmiseks ning pärast seda, kui vastutav päästekoordinatsioonikeskus on turvalise paiga määranud, tagavad nad päästetud isikute kiire ja tõhusa maaletoiemetamise.

Kui osalevat üksust ei ole võimalik vabastada artikli 9 lõikes 1 osutatud kohustusest, antakse talle võimalikult aegsasti luba toimetada päästetud isikud maale vastuvõtvas liikmesriigis, võttes arvesse päästetud isikute ja osaleva üksuse enda ohutust.

Kõnealune maaletoiemetamise kord ei sea mereoperatsioonis mitteosalevatele liikmesriikidele kohustusi, välja arvatud juhul, kui nad sõnaselgelt annavad artikli 6 lõike 6 või artikli 8 lõike 2 kohase loa võtta meetmeid nende territoriaalmeres või külgvööndis.

Operatsiooniplaan võib sisaldada asjaomase mereoperatsiooni oludele kohandatud üksikasju.

2. Osalevad üksused teavitavad rahvusvahelist koordineerimisüksust selliste isikute olemasolust, kelle suhtes kehtib artikkel 4, ning rahvusvaheline koordineerimisüksus edastab kõnealuse teabe selle riigi pädevatele riiklikele asutustele, kus toimub maaletoiemetamine.

Operatsiooniplaan sisaldab selliste pädevate riiklike asutuste kontaktandmeid, kes võtavad asjakohased järelmeetmed.

*Artikkel 11***Määruse (EÜ) nr 2007/2004 muudatused**

Määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 3a lõike 1 teise lõigu punkti j ja artikli 8e lõike 1 punkti j lõppu lisatakse järgmine lause:

„Selleks koostatakse operatsiooniplaan kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 656/2014 (*);

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määruse (EL) nr 656/2014, millega kehtestatakse eeskirjad Euroopa Liidu liikmesriikide välispiiril tehtava operatiivkoostöö juhtimise Euroopa agentuuri koordineeritava operatiivkoostöö raames toimuva patrull- ja vaatlustegevuse jaoks välistel merepiiridel (ELT L 189, 27.6.2014, lk 93).”

*Artikkel 12***Solidaarsusmehhanismid**

1. Liikmesriik, kelle välispiiril on kiireloomuline ja erakorraline surveolukord, saab paluda:
 - a) määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 8a kohaselt Euroopa piirivalverühmade kasutamist, kes osutavad kõnealusele liikmesriigile kiiret operatiivabi;
 - b) agentuurilt tehnilist ja operatiivabi määruse (EÜ) nr 2007/2004 artikli 8 kohaselt, et saada abi liikmesriikidevahelistes koordineeritud operatsioonides ja/või rakendada eksperte pädevate riiklike asutuste toetamiseks;
 - c) hädaabi Euroopa parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 515/2014 ⁽¹⁾ artikli 14 kohaselt kiireloomuliste konkreetsete vajaduste rahuldamiseks hädaolukordades.
2. Liikmesriik, kellele avalduv tugev rändesurve esitab riigi vastuvõturajatistele ja varjupaigastustele kiireloomulisi nõudmisi, saab taotleda:
 - a) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 439/2010 ⁽²⁾ artikli 13 kohaselt Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiameti varjupaigatugirühma lähetamist, kes pakub erialateadmisi näiteks suulise tõlke korraldamise, päritoluriikide ja varjupaigataotluste menetlemise ja haldamise kohta;
 - b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 516/2014 ⁽³⁾ artikli 21 kohaselt hädaabi kiireloomuliste konkreetsete vajaduste rahuldamiseks hädaolukordades.

*Artikkel 13***Aruanne**

1. Agentuur esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile aruande käesoleva määruse tegeliku kohaldamise kohta hiljemalt 18. juulil 2015 ja seejärel igal aastal.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 515/2014, millega luuakse Sisejulgeolekufondi osana välispiiride ja viisade rahastamisvahend ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 574/2007/EÜ (ELT L 150, 20.5.2014, lk 143).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta määrus (EL) nr 439/2010, millega luuakse Euroopa Varjupaigaküsimuste Tugiamet (ELT L 132, 29.5.2010, lk 11).

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 516/2014, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond, muudetakse nõukogu otsust 2008/381/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsused nr 573/2007/EÜ ja nr 575/2007/EÜ ja nõukogu otsus 2007/435/EÜ (ELT L 150, 20.5.2014, lk 168).

2. Kõnealune aruanne sisaldab menetluste kirjeldusi, mille agentuur on kehtestanud käesoleva määruse kohaldamiseks mereoperatsioonide käigus ja teavet käesoleva määruse tegeliku kohaldamise kohta, sealhulgas põhjalikku teavet põhiõiguste järgimise kohta ja mõju kohta põhiõigustele, ning kõigi toimunud vahejuhtumite kohta.

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 14

Otsuse 2010/252/EL mõju

Otsuse 2010/252/EL mõju lõpeb käesoleva määruse jõustumise kuupäeval.

Artikkel 15

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 15. mai 2014

Euroopa Parlamendi nimel
president
M. SCHULZ

Nõukogu nimel
eesistuja
D. KOURKOULAS